

Strategische aanpak stikstof Zeeland

Vooraf:

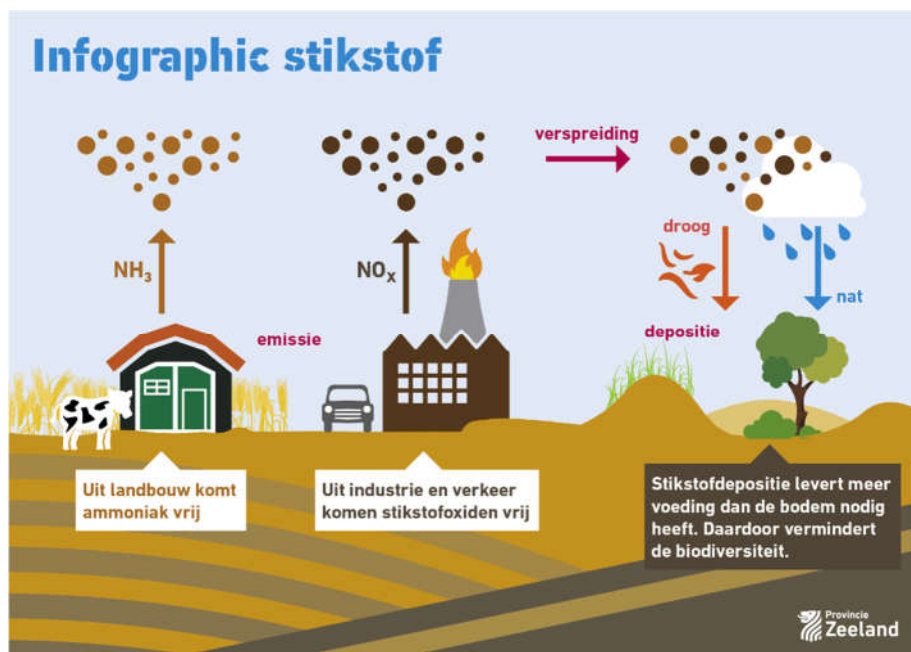
Voor u ligt het strategisch plan aanpak stikstof in Zeeland. Sinds de uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 over de PAS, is er veel gebeurd in Nederland. Daarmee heeft iedereen in Zeeland te maken. Waar 2019 voor de provincie en haar externe partners in het teken stond van het omgaan met deze crisis en het op gang brengen van vergunningverlening, wil de provincie Zeeland vanaf 2020 meer richting geven aan een meer strategische aanpak, gericht op de langere termijn.

Dit kan de provincie niet alleen. Hierbij hebben we alle Zeeuwse overheden, koepelorganisaties, branches en belangenbehartigers nodig. Zij mogen wat van de provincie verwachten, maar de provincie verwacht ook het nodige van hen. Alleen samen kunnen we doelen bereiken.

Dit document is bedoeld als leidraad waarlangs provincie Zeeland, samen met haar partners, de stikstof problematiek aan wil pakken. Het is bedoeld om deze aanpak samen met externe partijen ten uitvoer te brengen, maar het is ook bedoeld voor Provinciale Staten om kaders te stellen en haar controlerende rol te kunnen vervullen richting Gedeputeerde Staten.

Verwachting is dat de komende maanden nog tal van ontwikkelingen zullen plaats vinden. Niet in de laatste plaats gestuurd vanaf Rijksniveau. Landelijke regelingen, systemen en wetgeving zullen van invloed zijn voor de Zeeuwse aanpak. Eigen regionale afwegingen in het ruimtelijk domein zijn dat ook. Daarom biedt dit document een leidraad, geeft het kaders en richting, maar kan het nodig zijn om het periodiek aan te vullen of bij te sturen.

Aanleiding

Door verbrandingsmotoren, industrie en uit landbouw komen stikstofverbindingen vrij. Deze verbindingen, NH₃ en NO_x, komen direct ofwel via neerslag terug in onze omgeving. Naast dat dit schadelijk is voor onze gezondheid. Zorgt het in natuurgebieden voor een toename van vegetatie die van een voedselrijke omgeving

houden. Daardoor ontstaat uiteindelijk een verarming van de natuur. Een verarming van natuur is op termijn ook schadelijk voor de economie. Landbouw en recreatie zijn immers gebaat bij een goede biodiversiteit. Om zowel economische ontwikkelruimte te behouden en de natuur te verbeteren werd in Nederland het PAS (Programma Aanpak Stikstof) ontwikkeld. De kern daarvan was dat door het nemen van herstelmaatregelen de natuur werd verbeterd en via maatregelen in verschillende sectoren de uitstoot zou worden verminderd. Vooruitlopend daarop konden dan vergunningen worden verleend.

De Raad van State deed op 29 mei 2019 uitspraak dat de PAS niet als kader mag worden gebruikt voor de vergunningverlening. Kern hiervan was dat zolang er geen borging en resultaat was van de voorgenomen maatregelen, er geen zekerheid bestond en er dus geen vergunningen verleend mochten worden. Nederland leefde op de pof.

Sindsdien is er veel gebeurd rondom stikstof. Door de uitspraak kwam vergunningverlening tijdelijk stil te liggen. De inzet richtte zich in het najaar van 2019 met name op het weer mogelijk maken van vergunningverlening. Daarvoor zijn in december beleidsregels vastgesteld. Dit betrof de gewijzigde set aan regels ten opzichte van de regels die door GS in oktober waren vastgesteld. In Zeeland is het daardoor vanaf oktober mogelijk vergunningen aan te vragen en te toetsen. Initiatieven die kunnen aantonen géén effect te hebben op stikstofdepositie op reeds overbelaste N2000 habitats of dat kunnen bewerkstelligen door gebruik te maken van interne- of externe saldering, zijn vergunbaar.

Een belangrijk onderdeel uit de uitspraak van de RvS is dat er een dalende lijn van stikstofdepositie aangetoond moet worden, voordat nieuwe ontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken op overbelaste habitats weer mogelijk zijn. Initiatieven die, ondanks de mogelijkheden die salderen biedt, toch depositie veroorzaken, kunnen niet doorgaan. Daarvoor moet eerst de stikstofdepositie omlaag. Dit moet via bronmaatregelen gebeuren. Landelijk heeft het Rijk bijvoorbeeld besloten de maximum snelheid op snelwegen omlaag te brengen. De ruimte die dit oplevert komt ten goede aan de bouw van woningen en 7 MIRT projecten. Daarnaast wordt gewerkt aan het aanpassen van het veevoer en is er een warme saneringsregeling voor varkenshouderijen door het Rijk ingesteld. Begin 2020 heeft het Rijk aanvullend (landbouw)pakket aangekondigd, waaronder ook middelen voor

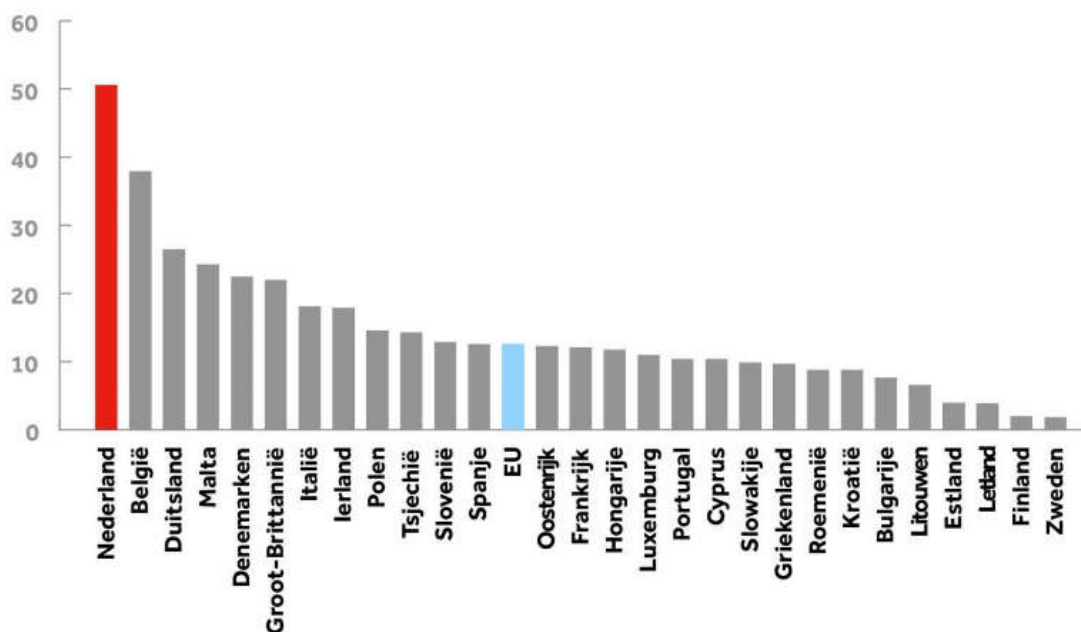
opkoop van veehouderijen. Over de uitwerking hiervan wordt in eerste kwartaal van 2020 met provincies gesproken. Provincies hebben de taak om via gebiedsgerichte aanpak bronmaatregelen en natuur (herstel)maatregelen in hun provincies uit te werken. Dit is een aanpak die een langere adem betreft. Ook kan er daarbij per gebied onderscheid worden gemaakt in de aanpak.

Zeeland: uniek in het stikstofdossier

Nederland is een stikstof exporterend land. In de ranglijst van Europese landen staat Nederland bovenaan qua stikstofuitstoot in relatie tot de grootte van ons land. Nederland is een relatief klein land met een grote dichtheid aan economische activiteiten. Nederland produceert dus veel stikstof ondanks dat er ook een deel van de stikstof vanuit de ons omringende landen in Nederland neerslaat.

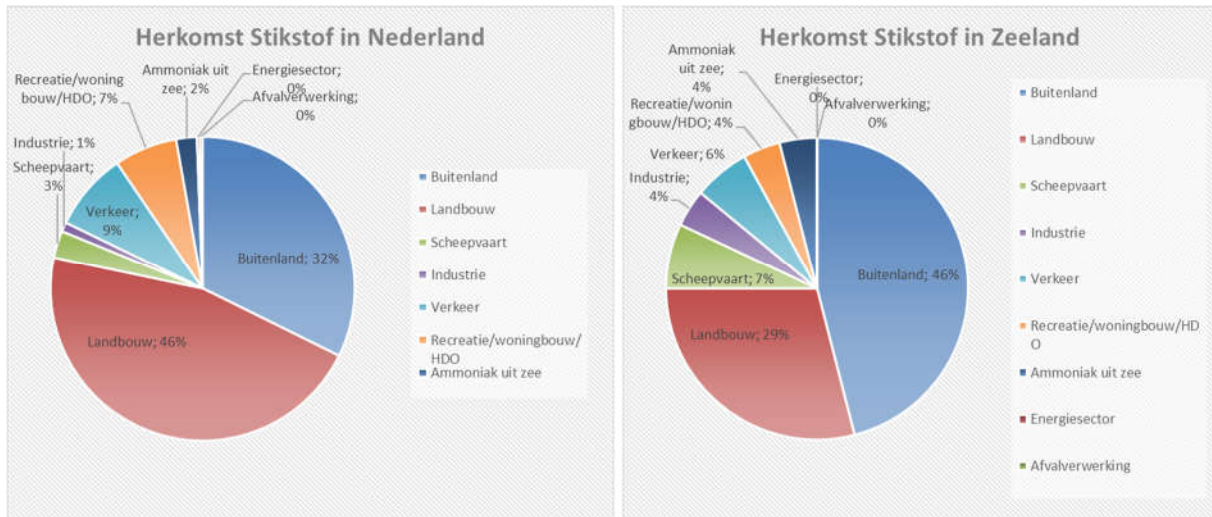
Gemiddelde stikstofuitstoot per land

In uitgestoten kilo's per hectare (kg N/ha)

Provincie Zeeland echter, is een netto stikstof importerende provincie. De taartdiagrammen laten de herkomst van stikstof zien in Nederland en in Zeeland. Hierbij valt de grote bijdrage vanuit het buitenland (46%) op. Daar tegenover staat juist kleinere bijdrage vanuit de landbouw in vergelijking met de bijdrage vanuit landbouw in het overzicht van geheel Nederland. Andere verschillen die mede door de ligging en geografische en ruimtelijke opbouw van Zeeland komen, zijn de grotere bijdragen vanuit industrie, zee en scheepvaart en de kleinere bijdragen uit woningen en verkeer.

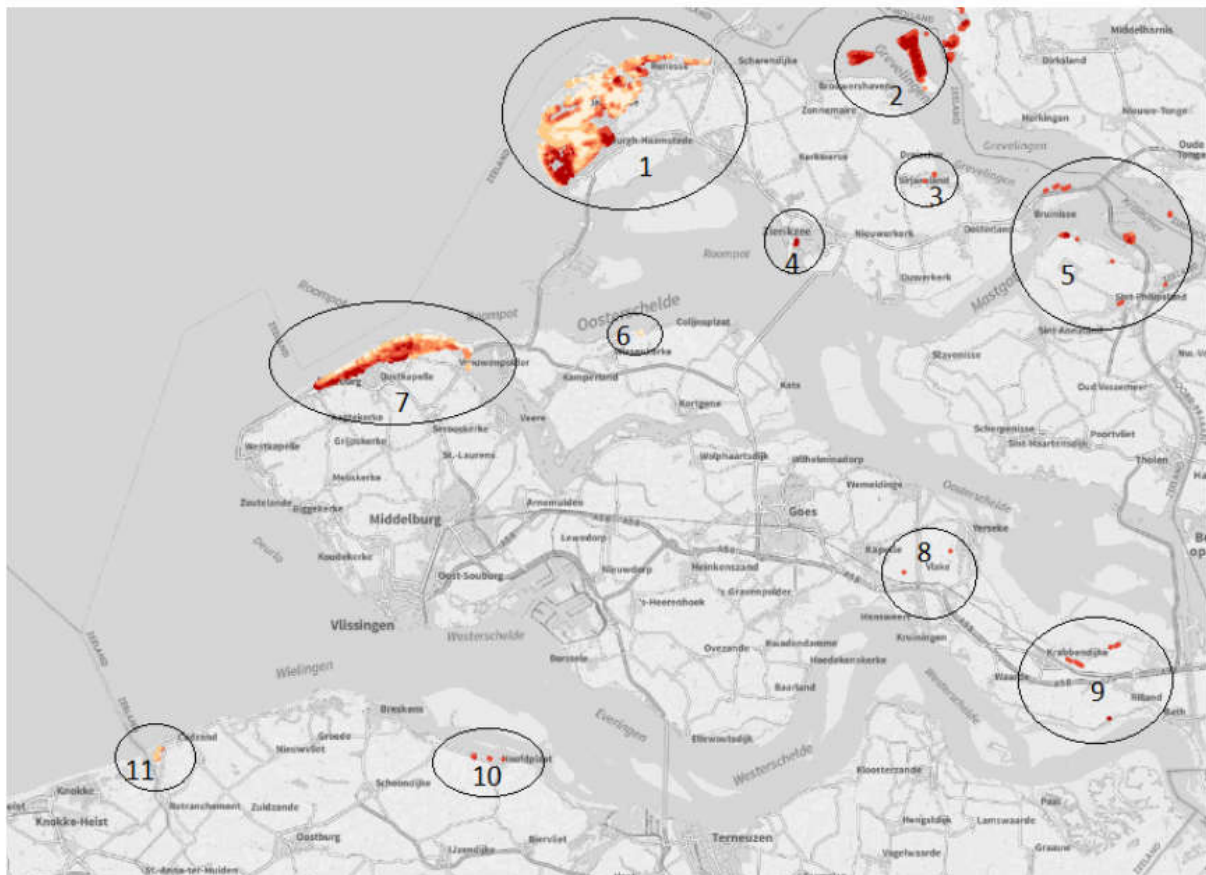
Dit kenmerkende en afwijkende beeld van Zeeland ten opzichte van de rest van Nederland, maakt dat de invloed van provincie, gemeenten, landbouw en industrie om de stikstof depositie te verlagen, hier aanmerkelijk kleiner is. De knoppen waaraan we in Zeeland zelf kunnen draaien, zijn zeer beperkt, en ook inzet op effecten vanuit buitenland en scheepvaart is noodzakelijk voor een succesvolle Zeeuwse aanpak. Dit maakt het zoeken naar oplossingen tot een uitdagend proces.

Tegelijk is aan de andere kant de mate van overbelasting van Zeeuwse N2000 gebieden ook overzichtelijk. In onderstaande kaart zijn de gebieden die (bijna) overbelast zijn weergegeven.

Opvallend is dat de meest overbelaste N2000 gebieden de duingebieden zijn. Dit heeft er mee te maken dat de habitats op schrale zandgronden gevoeliger zijn voor stikstof dan habitats passend bij de zoute schorren/slikken.

Kaart met binnen provincie Zeeland gelegen stikstofgevoelige en (bijna) overbelaste locaties.

Landelijke ontwikkelingen

Met de uitspraak van de Raad van State op 29 mei 2019 is landelijk de vergunningverlening vanuit de Wet natuurbescherming vrijwel stil komen te liggen. In de tweede helft van 2019 en begin 2020 is er op landelijk niveau veel gebeurd, met name met het oog op het weer vlot trekken van de vergunningverlening voor economische activiteiten. Hierna volgt een chronologisch overzicht van de landelijke ontwikkelingen sinds september 2019 tot heden.

Het Rijk communiceert richting de Tweede Kamer over de voortgang van de aanpak via Kamerbrieven. De Kamerbrief van 13 september 2019 had het karakter van een eerste inventarisatie van de omvang van het probleem. Hierin gaf de Minister aan welke projecten waarschijnlijk effecten ondervonden van de uitspraak. Het betrof hoofdzakelijk bouw- en infra projecten. Ook gaf de Minister aan welke stappen het Rijk als eerste zou nemen. In deze brief werd bekend gemaakt dat het rekenmodel Aerius weer open zou worden gesteld en werd een doorkijk gegeven naar de eerste mogelijke bronmaatregelen.

Een belangrijke ontwikkeling landelijk is het instellen van de commissie Remkes geweest. Dit Adviescollege Stikstofproblematiek presenteerde op 25 september 2019 haar eerste tussenrapport "Niet alles kan". In dit rapport werden de eerste bronmaatregelen aan de Minister geadviseerd: inperking van de maximum snelheid op autosnelwegen en wijziging van de samenstelling van het veevoer in de veehouderijsector. Ook werd een doorkijk gegeven naar de mogelijke maatregelen via de gebiedsgerichte aanpak en de intensivering van natuurherstel binnen N2000. Deze adviezen zijn door het Rijk overgenomen. In december en februari volgden vervolgens de adviezen "beweiden en bemesten" en "luchtvaart".

Op 4 oktober stuurde de Minister een nieuwe Kamerbrief. Deze brief ging met name in op de mogelijkheden van intern- en extern salderen, de bronmaatregelen en gebiedsgerichte aanpak. Deze mogelijkheden tot salderen werden vervolgens verankerd in de provinciale beleidsregels.

Deze beleidsregels intern en extern salderen zijn door Provincie Zeeland op 8 oktober vastgesteld, en op 4 december door GS herzien. Deze regels zijn landelijk uniform en worden medio 2020 geëvalueerd. De ontstane verschillen tussen de Kamerbrief van 4 oktober en de beleidsregels van 8 oktober zijn in de definitieve beleidsregels van 4 december opgelost. In de Kamerbrief van 4 december is dit ook door de Minister aan de Tweede Kamer verwoord.

In dezelfde periode kondigde het Rijk aan 500 miljoen beschikbaar te stellen voor de stikstofproblematiek, waarvan 250 miljoen voor het versnellen van de natuurherstelopgave. In november kondigde het Rijk ook aan dat de voorgestelde bronmaatregelen met name ingezet zullen worden voor het mogelijk maken van de bouw van 75.000 woningen in 2020 en het realiseren van 7 MIRT projecten.

Sinds de vergunningverlening weer op gang is gekomen, is de aandacht met name gegaan naar het verder werken aan bronmaatregelen. Op 7 februari 2020 kondigde de Minister via een nieuwe Kamerbrief aan op welke manier het Rijk werk gaat maken van de volgende bronmaatregelen. Hierbij speelt perspectief voor zowel agrariërs/agrariërs die willen stoppen als die willen doorgaan een belangrijke rol. Het Rijk gaat 350 miljoen besteden aan de gerichte opkoop van veehouderijen; 172 miljoen in innovatie in bedrijven en wil stappen gaan zetten in het verduurzamen, coachen en extensiveren van agrarische bedrijven. Het Rijk wil hierbij nauw samenwerken met provincies en legt via de gebiedsgerichte aanpak, waarbinnen ook de opkoop plaats moet vinden, een belangrijke taak neer bij provincies als gebiedsregisseurs. Ook financieel wordt er het een en ander van provincies verwacht. In deze Kamerbrief kondigt het Rijk ook aan dat beweiden en bemesten in beginsel niet

vergunningplichtig zullen zijn en geeft ze richting aan mogelijkheden voor ondernemers tot verleen van niet benutte stikstofruimte (rechten) ten behoeve van projecten met een tijdelijke stikstofuitstoot en de start van het extern salderen.

Een belangrijke ontwikkeling in februari/maart 2020 is de start van het stikstofregistratiesysteem waarbinnen de vrijkomende stikstof ruimte uit bronmaatregelen (snelheidsmaatregel, aanpassing veevoer en sanering varkenshouderijen) en de uitgifte van ruimte aan woningbouw en 7 MIRT projecten worden geregistreerd.

Provinciale ontwikkelingen:

Parallel aan de kamerbrieven heeft Provincie Zeeland steeds met Provinciale Staten en externe partijen de actualiteiten gecommuniceerd. Tevens is een aantal informatiebijeenkomsten belegd met betrokken Zeeuwse overheden en maatschappelijke partners. Sinds najaar 2019 is er een Bestuurlijk overleg en een externe werkgroep stikstof samengesteld en een groep voor de verkenning van de gebiedsgerichte aanpak. Hierbij is met name ingezet op het bijbrengen van kennis over de Wet natuurbescherming met bijbehorend systeem van vergunningverlening en tevens de nieuwe beleidsregels van 4 december 2019.

Daarnaast heeft provincie Zeeland periodiek de voortgang binnen de vergunningverlening gemonitord. Daaruit is het beeld naar voren gekomen dat er in sommige delen van Zeeland weliswaar knelpunten ontstaan met de vergunningverlening, maar in het grootste deel van Zeeland er geen vergunning aanvragen stil liggen sinds deze weer in behandeling kunnen worden genomen. De meest recente inventarisatie leerde dat met name op Schouwen-Duiveland en in iets mindere mate in Veere en Vlissingen knelpunten in de vergunningverlening optreden. Dit betreft vooral woningbouw en recreatie ontwikkelingen rond de duingebieden en industriële ontwikkelingen in het Sloegebied.

Nadat de beleidsregels op 4 december 2019 zijn vastgesteld is begonnen met de Gebiedsgerichte Aanpak. Als eerste rond de Kop van Schouwen. Hiervoor is een werkgroep ingericht. Deze bestaat uit vertegenwoordigers van sectoren en bedrijven in de directie omgeving van het N2000 gebied. De voortgang wordt via de eerder genoemde externe werkgroep en het bestuurlijk overleg gedeeld.

Doel

Provincie Zeeland stelt, in lijn met de doelen die interprovinciaal zijn gedefinieerd, de volgende doelen centraal:

- Korte termijn (2020-2022) stikstofruimte genereren en systeem ontwikkelen waarmee vergunningen kunnen worden verleend voor nationale en regionale projecten, passend bij Zeeland.
- Lange termijn (2020-2050): realiseren van een goede ecologische toestand van onze natuur, door het toewerken naar een goede staat van instandhouding van de N2000 gebieden in 2050.

Dit doen we via een middellange termijn (2020-2030) en formulering van tussendoelen. De gebiedsgerichte aanpak zal meerdere jaren vergen en bijdragen aan meerdere doelen:

- Het bereiken van een significante daling van de stikstofdepositie, om de kwaliteit van stikstofgevoelige N2000-gebieden te versterken
- Het verlagen van de stikstofdepositie om ontwikkelruimte te creëren
- Verbinden aan integrale gebiedsontwikkeling / versterken of bevorderen transitie

Een haalbaar doel

Hoofddoelstelling blijft om op de lange termijn een goede staat van instandhouding van de natuur te bereiken. Op dit moment wordt de Kritische Depositie Waarde (KDW) van een habitatype gebruikt als stikstof norm om te behalen. In sommige gebieden, met name de duingebieden is de gemiddelde depositie van stikstof echter veel hoger dan de KDW. Het op de korte termijn tot doel stellen om de KDW te behalen zal de ambities en daarmee acties doodslaan. Het is bovendien de vraag of de KDW bepalend is voor een goede staat van instandhouding. Naast stikstofdepositie zijn er meer factoren die bijdragen aan de staat van instandhouding. Landelijk wordt daarom een onderzoek gestart naar de relatie tussen depositie en habitattypen. Dit onderzoek zal echter naar verwachting niet op korte termijn tot resultaat leiden. Ook willen wij door middel van een natuurdoelanalyse voor onze duingebieden in beeld brengen hoe de huidige staat van instandhouding is, rekening houdend met de al genomen maatregelen.

Provincie Zeeland kiest er daarom voor om voor de korte en middellange termijn ambitieuze, maar haalbare (tussen)doelen te stellen. Het is belangrijk een beweging in gang te zetten naar een vermindering van depositie en een robuuste natuur. De exacte verdeling van bronnen en de exacte KDW zijn daarbij minder van belang. Een beweging waarbij iedereen bijdraagt aan een betere natuur is dat echter wel. Naar onze mening bevordert dat een positieve houding van betrokken organisaties en draagt het hoe dan ook bij aan het verminderen van stikstofdepositie en dus aan een betere natuur. Het voorkomt ook dat trajecten ingezet worden richting doelen die uiteindelijk mogelijk aangepast worden op basis van onderzoek. Voor elk N2000 gebied wordt daarom bij aanvang van de gebiedsgerichte aanpak (GGA) het doel bepaald.

Bij het stellen van het doel voor de middellange termijn wordt bij N2000 gebieden met een sterk overschreden KDW vooralsnog het uitgangspunt gesteld om een reductie van ongeveer 100 mol te bereiken. (Dit is gebaseerd op het gat wat ongeveer zit tussen de achtergrondwaarde en de KDW van het op 1 na gevoeligste habitat). In N2000 gebieden waarbij de overschrijding te overzien is, kan wel de laagste KDW worden gebruikt als doel. Wij zijn ons ervan bewust dat het formuleren van een getal tot discussie kan leiden. Daarom is het van belang bij aanvang van een gebiedsgerichte aanpak het uitgangspunt verder uit te werken naar een haalbaar tussendoel, en de beweging daarnaar toe centraal te stellen. Dit vergroot het draagvlak, versnelt de uitvoering en tevens komt ook daarmee uiteindelijk de laagste KDW dichterbij. In de tussentijd wordt het einddoel beter onderbouwd en wellicht aangepast door het hierboven landelijke en regionale onderzoek.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Bij elke GGA het tussendoel bepalen	Een haalbaar doel gericht op daling van depositie, versterking van natuur en met draagvlak van betrokken partijen, waarmee stappen gezet worden naar het einddoel (een gunstige staat van instandhouding)	Bij aanvang GGA

Aanpak stikstof in Zeeland

Drie pijlers

Stikstof reductie is noodzakelijk om de natuur te herstellen en economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Tegelijk is het robuust maken van natuur belangrijk om te werken aan een goede staat van instandhouding. Beide pijlers kunnen niet zonder een goede basis van gegevens en informatie. Alle drie de hoofdlijnen samen zijn de basis van de lange termijn aanpak stikstof in Zeeland.

Pijler 1: Monitoring, informatie, en communicatie:

Provincie Zeeland is zich bewust van de complexiteit van het stikstof dossier. Er zijn veel partijen betrokken, en iedereen heeft zijn eigen rol erin. De provincie heeft meerder rollen: In haar rol van bevoegd gezag voor de natuurbeschermingswet; als verantwoordelijke overheid voor natuurbeheer, ontwikkeling en herstel; als economische ontwikkelaar en in haar rol van regisseur in het landelijk gebied, is als vanzelf sprekend de verbindende schakel in het Zeeuwse netwerk. Van de provincie mag dan ook een belangrijke rol in de informatie, monitoring en communicatie worden verwacht

- Monitoring: Om effecten van de stikstof op zowel natuur als op economische ontwikkelingen te kunnen bepalen is een goede monitoring noodzakelijk. Dit is van groot belang voor alle andere pijlers en acties. Vernieuwende, laagdrempelige en afgestemde manieren van monitoren zijn hierbij van belang.
- Informatie en communicatie: Doordat de provincie de plek is waar alle lijnen samen komen mag verwacht worden dat vanuit provincie Zeeland alle betrokken organisaties, initiatiefnemers en andere belanghebbenden (zowel intern als extern) actief en reactief worden geïnformeerd.

Pijler 2: Stikstofreductie

Een daling van stikstofdepositie is belangrijk voor de natuur en voor onze gezondheid. Alleen wanneer er aantoonbaar een dalende lijn van stikstof bewerkstelligd kan worden, is verdere economische ontwikkeling mogelijk. Deze daling kan bereikt worden via 4 actielijnen:

- Vergunningverlening; intern en extern salderen
- Bron maatregelen bij puntlocaties: gericht op kleine gebieden die overschrijding hebben en met 1 of enkele maatregel(en) verholpen kunnen worden. Bijvoorbeeld door de aanpak van piekbelasters.
- Gebiedsgerichte aanpak: combinatie van een veelheid aan maatregelen gericht op mee koppeling van (lopende) opgaven in brede gebiedsprocessen. Met name bij grotere gebieden met overschrijding. Bijvoorbeeld, aanpassen gebruiksfuncties, koppeling met bossenstrategie, aandachtsgebieden kustvisie, bufferzones of omschakeling

kringlooplandbouw. Dit kan mede door inzet van instrumenten als grondruil, verplaatsing van bedrijven, opkoop, inzet omschakelfonds etc.

- Sector gericht: niet specifiek met betrekking op een locatie of gebied, maar met effecten op heel Zeeland. Bijvoorbeeld de havengebonden industrie.

Pijler 3: Naar een meer robuuste natuur

Tegelijkertijd is het belangrijk om de natuur in gunstige staat van instandhouding te brengen. Het Rijk heeft het doel om in 2050 alle N2000 gebieden in die staat te hebben. Daar is nog veel voor nodig.

Ook deze hoofdlijn valt uiteen in verschillende actielijnen:

- Natuurherstel maatregelen uitvoeren en indien mogelijk versnellen (PAS maatregelen tot en met 2021).
- Inzetten op afmaken Natuurnetwerk Zeeland. Hierbij ook mogelijkheden verkennen deze uit te breiden en de kwaliteit van het Natuurnetwerk verder te verbeteren.
- Inzetten op bufferzones/overgangszones rondom de kwetsbare N2000 gebieden waarbij door een ander grondgebruik in deze zone de kwaliteit van het N2000 gebied wordt verbeterd. Deze worden zelf geen N2000 gebied. Dit kan bijvoorbeeld door ruimtelijke of hydrologische ingrepen.
- Onderzoek naar de draagkracht van N2000. Nu wordt voor de mate van toegestane stikstofbelasting de kritische depositiewaarde (KDW) gehanteerd, maar dat zegt niet voldoende over de staat van instandhouding. Een nadere natuurdoelanalyse van de N2000 gebieden en komen tot een formulering van maximaal toelaatbare stikstofdepositie is nodig om tussendoelen te formuleren richting 2050.

Uitgangspunten

Provincie Zeeland hanteert bij de uitwerking van deze actielijnen een aantal uitgangspunten.

- Het nemen van maatregelen waarbij het direct eigendommen van anderen raakt is op basis van vrijwilligheid. Hierbij sluiten we aan bij ons natuurbeleid.
- Álle sectoren dragen bij. Uitgangspunt is dat dit een evenredige bijdrage van de depositie betreft.
- Prioriteit wordt gelegd bij die gebieden waar zich ook de grootste knelpunten bevinden in vergunningverlening vanuit de Wet natuurbescherming én waarvan de N2000 gebieden de grootste mate hebben van overbelasting door stikstof.
- Desondanks: Kansen die zich voordoen, worden beoordeeld op effect en indien mogelijk opgepakt.
- We hanteren de regel dat bij maatregelen 30% stikstofruimte ten goede komt aan de natuur (benodigde daling stikstofdepositie) en 70% van de ruimte inzetbaar is voor Zeeuwse activiteiten die ontwikkelruimte vragen. Dit sluit aan bij de verdeling die bij de beleidsregels intern- en extern salderen wordt gebruikt.
- Aangesloten wordt bij de reguliere instrumenten die beschikbaar zijn voor natuurontwikkeling waaronder kavelruil
- Niet overal heeft provincie Zeeland invloed op. Rijk is verantwoordelijk voor buitenland en scheepvaart bronnen. Zeeland gaat met het Rijk en overige grensprovincies in overleg om de buitenland- en scheepvaartproblematiek te agenderen.

Rolverdeling

Binnen de stikstofaanpak hebben provincies en Rijk samen de verantwoordelijkheid maatregelen te nemen om de natuurkwaliteit te verbeteren en economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Rijk is hierbij stelselverantwoordelijk voor het natuurbeleid, wetgever en in principe verantwoordelijk voor generieke bronmaatregelen. Provincies zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van het natuurbeleid en zijn bevoegd gezag voor vergunningverlening. Als gebiedsregisseur vervullen ze een belangrijke rol in de gebiedsgerichte aanpak.

Gemeenten hebben op hun beurt de rol als bevoegd gezag voor de omgevingsvergunningen. Daarbij hebben zij als eerste loket vaak een toetsende en signalerende rol met betrekking tot natuuraspecten, waaronder stikstof. Zij zijn dan ook eerste aanspreekpunt voor initiatiefnemers. Naast deze overheden hebben terreinbeheerders, belangenbehartigers, brancheorganisaties, waterschap, Rijkswaterstaat, havenbedrijf en milieufederatie allen een belangrijke rol in het gezamenlijk oppakken van de oplossingen voor Zeeland.

Provincie Zeeland heeft geconstateerd dat tot maart 2020 landelijk de nadruk vooral gelegd is bij het mogelijk maken van het bouwen van 75.000 woningen in Nederland en 7 infrastructurele (MIRT) projecten. Hiertoe heeft het Rijk besloten de maximum snelheid op rijkswegen te verlagen. Daarnaast is door het Rijk vrijwel alleen ingezet op maatregelen in de veehouderij-sector. Dit is een verklaarbare inzet, gezien vanuit het landelijke beeld.

Deze inzet betekent dat er tot nu toe weinig soelaas geboden wordt voor de typisch Zeeuwse problematiek. In Zeeland zijn weinig problemen in de woningbouw; géén van de MIRT projecten liggen in Zeeland en er is relatief weinig veehouderij in Zeeland aanwezig. Wij verwachten dan ook dat met de nu geboden maatregelen door het Rijk er weinig kan worden bereikt in het verminderen van de stikstof depositie in Zeeuwse N2000 gebieden.

Wij kiezen er daarom voor om het Rijk aan te spreken op hun verantwoordelijkheid om nu ook nadrukkelijk aandacht te schenken aan de problematiek van kust- en grensprovincies. Wij doen een dringend beroep op het Rijk om ook met maatregelenpakketten te komen voor scheepvaart, industrie, recreatie en akkerbouw sectoren. Ook het aanspreken van buitenlandse overheden behoort naar onze mening tot de Rijksverantwoordelijkheden. Dat neemt niet weg dat wij elke gelegenheid zullen aangrijpen om met de genoemde sectoren én de Vlaamse partijen in gesprek te gaan over wat zij kunnen bijdragen aan een vermindering van de stikstof depositie.

Uitwerking van de actielijnen

Actielijn 1: Monitoring

Provincie Zeeland gaat er van uit dat de basisgegevens landelijk op orde zijn. Het RIVM, CBS, emissieregistratie, natuurmonitoring etc. zijn van onschatbare waarde om de Zeeuwse aanpak op te kunnen baseren. We stellen deze gegevens niet ter discussie. Het is een gegeven dat niet in elk N2000 gebied de depositie gemeten wordt, waardoor de aanpak gebaseerd wordt op modellen. Landelijk is er discussie over de kwaliteit van deze modellen en betrouwbaarheid van gegevens.

Om dit te verbeteren is het zinvol extra op monitoring in te zetten. Met name het investeren in een netwerk om de depositie op meer plaatsen en continu te meten kan zorgen voor meer inzicht, draagvlak en stimulatie van maatregelen. We denken daarbij aan een combinatie van zowel landelijke meetnetten als een eigen meetnet op basis van eenvoudige meettechnologie. Laagdrempeligheid, vernieuwend en gezamenlijke ontwikkeling zijn daarbij van belang. Samenwerking met andere provincies en uitvoeringsdiensten is hierbij van belang.

Ook de monitoring van de ontwikkeling van natuur is van belang. Deze monitoring vindt plaats via de reguliere monitoringscyclus waarvan in januari 2020 de eerste Zeeuwse rapportage is opgeleverd.

Een laatste monitoringsopdracht is het goed in beeld brengen en houden van de economische ontwikkelingen. Zowel op het vlak van vergunningverlening (waar lopen we tegen knelpunten aan) als op het gebied van het effect van bronmaatregelen en de uitgifte van stikstofruimte. Bij de monitoring van vergunningverlening en knelpunten daarin spelen gemeenten een belangrijke rol als eerste loket in de omgevingsvergunningen. Voor het monitoren van de vrijkomende stikstofruimte en de benutting daarvan speelt het landelijke Stikstof Registratie Systeem, wat in februari/maart 2020 in werking is getreden een belangrijke rol.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Inventariseren data en gegevens behoefte	Een goed beeld van aanwezige en gewenste gegevens en data.	Medio 2020
Inventariseren van mogelijke technieken voor dataverzameling	Een beeld van de mogelijkheden voor een Zeeuws monitoringsnetwerk stikstof	Medio 2020
Implementeren monitoring	Uitrollen van Zeeuws monitoringsnetwerk stikstof	Begin 2021
Beheer Stikstof Registratie Systeem	Landelijk beeld van effect bronmaatregelen en benutting stikstofruimte	Maart 2020
Inventarisatie vergunningen	Zeeuws beeld van voortgang vergunningverlening en knelpunten	Elk kwartaal
Natuurmonitoring	Zicht op Zeeuwse staat van natuur	Jaarlijks en Elke 6 jaar uitgebreid (januari 2020 geleverd)

Actielijn 2: Informatie en communicatie

Provincie Zeeland wordt –terecht- door de Zeeuwse partijen gezien als de spin in het web. Van de provincie mag dan ook verwacht worden dat ze actief en re-actief alle betrokkenen voorziet van relevante informatie. Hierbij zijn het bestuurlijk overleg Stikstof en de externe werkgroep de

belangrijkste platforms. Via deze overleggen, maar ook via communicatie met Provinciale Staten, gemeenten, RUD, Waterschap en koepelorganisaties, worden de landelijke en provinciale ontwikkelingen gedeeld. De inzet van provincie Zeeland is dat elke belanghebbende op het juiste informatieniveau is en blijft.

Naast de georganiseerde wijze van communicatie ziet de provincie voor zichzelf een rol richting individuele initiatiefnemers. Hierbij hanteert de provincie het uitgangspunt dat de gemeente het eerste loket is voor de algemene vergunning vraagstukken. Gemeenten hebben binnen de omgevingswet de taak om de eerste toets te doen op natuuraspecten. Uit ervaring blijkt echter dat sommige vergunningen te complex zijn en waarvoor de kennis bij de provincie aanwezig is. In die gevallen zullen we ook een adviserende rol innemen. Dit kan ook het geval zijn bij individuele initiatiefnemers die niet weten welke route ze moeten bewandelen. Hierbij dienen we ons steeds bewust te zijn van de rollen scheiding tussen advisering en vergunningverlening.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Algemene informatie op provinciale website en bereikbaar via stikstof@zeeland.nl	Belanghebbenden weten actuele ontwikkelingen en kunnen vragen stellen	Maart 2020
Externe partijen actief betrekken	Via bestuurlijk overleg en externe werkgroep weten alle betrokken organisaties de actualiteit en dragen ze zelf bij aan oplossingen	6 keer per jaar, reeds gestart
Brede informatiebijeenkomst stikstof	Alle betrokken medewerkers van alle organisaties zijn geïnformeerd	Minimaal jaarlijks; mei 2020
Interne organisatie gericht betrekken en informeren	Via interne werkgroep weten direct betrokken medewerkers wat er speelt, en adviseren op voorstellen	Continu
Organiseren open podium stikstof	Alle geïnteresseerde provinciale medewerkers kennen stikstof dossier	Maart 2020
Advisering op knelpunten	Initiatiefnemers die problemen ondervinden in vergunningverlening worden actief geholpen	Continu
Informeren Provinciale Staten	Via bestaande PS informatiebijeenkomsten en GS brieven zijn PS op de hoogte	Continu

Actielijn 3: vergunningverlening

Vergunningverlening dient zowel het doel om depositie terug te dringen als om economische ontwikkelingen mogelijk te maken. In het kader van het realiseren van een goede staat van instandhouding van de Zeeuwse natuur dient het tot doel om stikstofuitstoot te verminderen. Sinds december 2019 zijn de beleidsregels intern en extern salderen van kracht. Begin 2020 zal het ook voor agrarische bedrijven mogelijk zijn om extern te salderen. Met name het extern salderen zorgt er ook voor dat stikstofdepositie omlaag gaat. Er dient immers een dalende lijn in stikstofdepositie plaats te vinden. Via extern salderen wordt 30% van de beschikbare stikstofruimte afgeroomd en komt maximaal 70% beschikbaar voor economische ontwikkelingen.

Tevens dient vergunningverlening het doel om economische ontwikkelingen mogelijk te maken. Gemeenten spelen een belangrijke rol in dit proces. Zij zijn vaak de overheid die in het kader van de omgevingsvergunning als eerste in beeld is en ook op het onderdeel natuur dient te toetsen. Voor de Wet natuurbescherming is echter de provincie het bevoegd gezag. Een goede samenwerking en een goed kennisniveau over het stikstofdossier bij gemeenten is daarom van groot belang. We zetten

daarom in op kennisdeling richting overheden en belangenorganisaties en adviseren bij complexe projecten.

Verwachting is dat er via het vergunningenspoor de komende maanden nog ontwikkelingen gaan plaats vinden. Zo wordt het wellicht mogelijk om via verleen van stikstofruimte initiatieven met tijdelijke depositie toe te staan. Dergelijke nieuwe instrumenten gaan altijd hand in hand met een onderbouwing door middel van een berekening. Provincie Zeeland past dit in, in het vergunningenspoor. Op andere onderwerpen is nog de nodige onduidelijkheid. Voor onderwerpen als beheer en onderhoud aan natte en droge infrastructuur (zoals waterkering en wegen) zijn nog geen voldoende heldere regels. Met name rondom waterkeringen speelt dit een belangrijke rol. Wij zullen dit landelijk op de agenda zetten en indien nodig hier zelf meer handvatten voor opstellen.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Vergunningverlening	Via vergunningen wordt gestuurd op reductie stikstofemissie en –depositie	Continu
Toestaan extern salderen	Via extern salderen wordt reductie stikstofemissie bereikt	Vanaf maart 2020
Roadshow vergunningverlening	Gemeenten, Waterschap en Rud kennen de wet natuurbescherming en stikstofonderdeel	1 ^e helft 2020
Implementeren nieuwe instrumenten, zoals verleen	Alle nieuwe instrumenten worden toepasbaar in Zeeland	Continu
Landelijke kaders beheer en onderhoud, of indien nodig regionale handvatten	Helderheid over spelregels vergunningverlening beheer en onderhoudsmaatregelen	Medio 2020

Actielijn 4: bronmaatregelen bij puntlocaties

Sommige N2000 gebieden in Zeeland zijn slechts op één of enkele plaatsen (hexagonen) overbelast. Vaak is daar een aanwijsbare bron aanwezig. In een enkel geval kan het ook zo zijn dat het habitat waarschijnlijk niet robuust genoeg is. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de Westerschelde & Saeftinghe en de Oosterschelde. Het ligt niet voor de hand voor deze gebieden een Gebiedsgerichte Aanpak op te starten.

Gezien de prioriteit ligt bij de gebieden waar zowel de natuur het zwaarst overbelast is en de meeste knelpunten optreden in ontwikkelingen, zijn dit niet de gebieden waar we de prioriteit hebben liggen. Wel willen we de kansen pakken wanneer ze zich voordoen. Daarom brengen we voor deze gebieden op de korte termijn de mogelijke bronnen in beeld en benutten de kansen om met deze bronnen aan de slag te gaan indien ze zich voordoen. Hierbij denken wij aan de mogelijkheden voor innovatie, verduurzaming of opkoop, maar ook infrastructurele maatregelen.

Voor gerichte opkoop wordt de opkoopregeling van het Rijk gebruikt. Deze regeling is echter alleen van toepassing op veehouderijen en bovendien moet het effect aan bepaalde criteria voldoen. Het is daarom niet de verwachting dat veel bedrijven hiervoor in aanmerking komen. Wij hebben geconstateerd dat de nadruk tot nu toe heeft gelegen op de agrarische sector, in het bijzonder de veehouderijen. Streven van de provincie Zeeland is om ook voor andere sectoren maatregelen te kunnen nemen. Hiervoor zal de samenwerking worden gezocht met andere (kust) provincies en het Rijk.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Inventariseren puntlocaties	Beeld van bronnen van stikstofdepositie en hun omvang	Medio 2020

Inventarisatie interesse opkoopregeling en uitvoering geven	Gerichte vermindering van stikstofdepositie	September 2020
Inventarisatie innovatie mogelijkheden	Gerichte vermindering van stikstofdepositie	Eind 2020
Aanbod regeling voor andere sectoren doen aan Rijk	Rijk verlegt de aandacht naar andere sectoren dan alleen veehouderij	najaar 2020

Actielijn 5: Gebiedsgerichte aanpak

Daar waar de opgaven groter zijn doordat er meerdere bronnen aangepakt moeten worden, het N2000 gebied grootschaliger is en/of de stikstofdepositie groot, is sprake van een gebiedsgerichte aanpak. Hierbij worden vanuit de insteek van stikstofreductie zoveel mogelijk andere doelstellingen verbonden. Hierbij wordt gedacht aan klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord, energie opgave, nieuwe Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB), Bossenstrategie etc.

Provincie Zeeland kiest ervoor om te beginnen bij de gebieden met de hoogste overbelasting en de grootste knelpunten in economische ontwikkeling. Dat zijn in beginsel de N2000 gebieden Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren en de ontwikkelingen in de directe omgeving. Voor deze gebieden wordt een plan van aanpak opgesteld waarbij alle bij het gebied aanwezige betrokkenen en/of belangenorganisaties meegenomen worden. Voorjaar 2020 zijn de kansen in en rondom de Kop van Schouwen geïnventariseerd.

Voor het Zwin, een N2000 gebied op de Nederlands-Vlaamse grens geldt ook dat de stikstof depositie hoog is. Het aantal knelpunten in vergunningverlening is hier echter minder groot. Gezien de sterke bijdrage vanuit het buitenland, is het van belang hierbij de Vlaamse partijen te betrekken. Hiervoor zijn we in gesprek met Vlaanderen via bestaande samenwerkingsverbanden. Samen met de andere zuidelijke provincies wordt opgetrokken om de grensproblematiek zowel in Vlaanderen als bij het

Rijk hoog op de agenda te zetten. Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande internationale afspraken over het melden en informeren bij grensoverschrijdende ontwikkelingen en worden nieuwe afspraken gemaakt. Speciale aandacht hierbij is er ook voor andere landen dan alleen België/Vlaanderen. Stikstof is ook afkomstig uit bijvoorbeeld het Verenigd Koninkrijk. De ontwikkelingen rondom de Brexit spelen hierbij een rol met het oog op mogelijke toename van depositie door het niet gebonden zijn aan Europese afspraken.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Inventariseren puntlocaties	Beeld van bronnen van stikstofdepositie en hun omvang	Medio 2020
Inventarisatie interesse opkoopregeling en uitvoering geven	Gerichte vermindering van stikstofdepositie	September 2020
Inventarisatie innovatie mogelijkheden	Gerichte vermindering van stikstofdepositie	Eind 2020
Aanspreken Rijk op regeling voor andere sectoren	Rijk verlegt de aandacht naar andere sectoren dan alleen veehouderij	najaar 2020
Grensoverschrijdende aanpak N2000 Zwin	Vlaamse betrokkenheid en inspanningen om import stikstof uit buitenland terug te dringen	Eind 2020
Gevolgen Brexit monitoren	Tijdig kunnen schakelen mocht depositie stijgen	Geheel 2020 e.v.

Actielijn 6: sectorgerichte aanpak

Naast aanwijsbare gebieden en bronnen is de aanwezigheid van een zeehaven een aandachtsgebied voor provincie Zeeland. De aanwezige bedrijven in de havengebieden Sloe en Kanaalzone zorgen voor belasting op alle N2000 gebieden in Zeeland en daarbuiten. Hoewel landelijk de gebiedsgerichte aanpak gedefinieerd wordt als een overbelast N2000 gebied met direct hieromheen liggend gebied, beschouwen wij het havengebied als gebied waar ook een gebiedsgerichte aanpak op van toepassing kan zijn, gezien de sterk bepalende factor in Zeeland. In samenhang met de scheepvaart geeft dit namelijk een afwijkend beeld ten opzichte van Nederland.

Het verminderen van stikstofuitstoot in het haven- en industriegebied inclusief scheepvaart heeft daarmee effect op alle N2000 gebieden, en verdient daarom een eigen aanpak. Samen met North-Sea Port en aanwezige bedrijven willen we verkennen welke maatregelen passend en nodig zijn om een evenredige bijdrage te kunnen leveren. Dit is tevens van belang voor de economische ontwikkelruimte in het havengebied.

De scheepvaart is een andere niet uit te vlakken sector die een relatief grote bijdrage heeft in de Zeeuwse depositie. Ook deze bron is niet binnen één gebiedsgerichte aanpak op te pakken, maar verdient naar onze mening een sector gerichte aanpak. Ook hierbij speelt een aanpak in samenwerking met de havenindustrie én met Vlaanderen een belangrijke rol. Wanneer het gaat om stil liggende schepen in de havens, zien wij mogelijkheden om als regionale overheden samen met bedrijven en North-Sea Ports maatregelen te nemen. Wanneer het gaat om varende schepen, gaan we bij het Rijk aandringen om hier aandacht voor te hebben.

Naast deze specifieke sectoren verdienen de sectoren recreatie en mobiliteit aandacht. Tevens is binnen de landbouwsector de akkerbouw een kenmerkend onderdeel van Zeeland. Ook deze sectoren dragen naar verhouding bij aan de stikstofreductie, en ook daarvoor zal dus een aanpak moeten worden bepaald. We gaan dit samen met de sectoren bepalen. Met name binnen de gebiedsgerichte aanpak.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Oppakken havengebied als gebiedsgerichte aanpak	Vermindering depositie uit industrie en bedrijven	Eind 2020
Aandringen bij rijk op maatregelen in industrie en scheepvaart	Vermindering depositie uit industrie en scheepvaart	Medio 2020
Overleg met Vlaanderen over bijdragen scheepvaart en havens	Minder depositie uit het buitenland	Eind 2020
Aanspreken Rijk op verantwoordelijkheid buitenland problematiek	Vermindering depositie vanuit Vlaanderen	Medio 2020

Actielijn 7: Natuur: herstel maatregelen

Onder de PAS hebben provincies en Rijk een set aan natuur herstelmaatregelen afgesproken. Afspraak is dat provincies die in 2021 hebben afgerond. Provincie Zeeland heeft ongeveer 90% van de herstelmaatregelen af. Hieronder zijn ingrijpende projecten, zoals het afplaggen en grootschalig ruimen van Prunus (Amerikaanse Vogelkers) in de duingebieden, uitgevoerd. Provincie Zeeland zorgt ervoor dit pakket aan maatregelen het komende jaar af te ronden. Doordat we goed op schema lopen, is versnellen in dit maatregelenpakket niet meer mogelijk.

Daarnaast wordt er een pakket van natuurherstelmaatregelen afgesproken voor de periode vanaf 2021. Zeeland streeft ernaar de uitvoering van deze natuurherstelmaatregelen te versnellen en samen met terreinbeheerders zal in 2020 worden bekeken of er extra herstelmaatregelen mogelijk zijn in de volgende planperiode.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Afronden herstelmaatregelen 1 ^e planperiode	Herstel van N2000 gebieden	Eind 2020/begin 2021
Opstellen herstelmaatregelenpakket volgende planperiode	(Versneld) herstel van N2000 gebieden	Start najaar 2020
Uitvoeren herstelmaatregelen volgende planperiode	Herstel N2000 gebieden	Vanaf 2021

Actielijn 8: Afmaken Natuurnetwerk Zeeland

Doelstelling van provincie Zeeland is om in 2027 het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) af te hebben gerond, conform afspraak uit het Natuurpact. Naast N2000 gebieden zijn de gebieden van het Natuurnetwerk van groot belang voor de biodiversiteit. Het Natuurnetwerk draagt daarmee bij aan het in stand houden van de doelen van N2000. Ze vormen vaak een verbinding tussen de grotere N2000 gebieden en vergroten de leefgebieden.

Bij de herijking van het Natuurnetwerk zijn delen van het Natuurnetwerk geschrapt. Dit betrof met name de verbindingszones. Mede daardoor zijn natuurgebieden, en dus ook N2000 gebieden, minder robuust en staan de instandhoudingsdoelen onder druk. Een robuustere natuur kan meer stikstofdepositie verdragen. Een overweging zou daarom kunnen zijn het terug brengen van verbindingszones waardoor natuurgebieden robuuster worden en de kans op een betere staat van instandhouding van de N2000 gebieden toe neemt. In 2020 zal daarom samen met provincies en Rijk worden gesproken over de beheer en ontwikkelopgave van natuurgebieden en de mogelijkheden voor het versneld realiseren en eventueel uitbreiden van het Natuurnetwerk. Deze ontwikkelingen zullen vanuit het programma Toekomst landelijk gebied, landbouw en natuur worden gevolgd en ingevuld en via dat programma zullen eventuele maatregelen de besluitvormingsprocedures doorlopen worden.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Afmaken Natuurnetwerk Zeeland	Vergroten biodiversiteit	2027
Onderzoeken mogelijkheden voor verbindingszones	Robuustere natuur	Najaar 2020
Uitwerken opgave natuurontwikkeling met provincies en Rijk	Robuustere natuur	Start eind 2020

Actielijn 9: Bufferzones/overgangszones

Met name de direct tegen N2000 gebied aan gelegen terreinen zorgen vaak voor de belasting van stikstof op het gebied gezien de geringe afstand. Dit kunnen zowel recreatieve, industriële of agrarische terreinen zijn. Door in te zetten op het creëren van bufferzones rondom N2000 gebied worden de grootste directe bronnen van depositie zo veel mogelijk weggenomen. Bufferzones zijn niet bedoeld als natuurgebied. Het zijn gebieden waar plaats is voor een combinatie van functies: extensieve landbouw (zonder bemesting), recreatie, natuur.

Provincie Zeeland ziet bufferzones met name als een deeloplossing in de directe schil rond de meest overbelaste N2000 gebieden zoals de Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren. Het principe van bufferzones past dan ook goed in de gebiedsgerichte aanpak. Het biedt de kans om bestaande projecten, zoals het 'Boeren voor akkervogels' project nabij Burgsluis op Schouwen Duiveland of aandachtgebieden uit de kustvisie, te combineren met de bossenstrategie (klimaat en biodiversiteit), klimaatopgaven en stikstofreductie.

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Nader onderzoek mogelijkheden bufferzones binnen de gebiedsgerichte aanpak	Beeld mogelijkheden en effecten van het principe van bufferzones	Start medio/najaar 2020
Indien positief, inpassen bufferzones in uitwerking GGA	Afvang stikstofdepositie in N2000 gebieden	Najaar 2020
Uitvoeren bufferzones binnen GGA	Afvang stikstofdepositie en verbinding van maatschappelijke opgaven	2021 en verder

Actielijn 10: Onderzoek naar draagkracht N2000

Op dit moment wordt de Kritische Depositie Waarde (KDW) van een habitatype gebruikt als stikstof norm om te behalen. In sommige gebieden, met name de duingebieden is de gemiddelde depositie van stikstof echter veel hoger dan de KDW. Het is bovendien de vraag of de KDW bepalend is voor een goede staat van instandhouding. Landelijk wordt daarom een onderzoek gestart naar de relatie

tussen depositie en habitattypen. Dit onderzoek zal echter naar verwachting niet op korte termijn tot resultaat leiden. Ook willen wij door middel van een natuurdoelanalyse voor onze duingebieden in beeld brengen hoe de huidige staat van instandhouding is, rekening houdend met de al genomen maatregelen. Mogelijk komt daaruit een einddoelstelling die haalbaarder is dan de KDW.

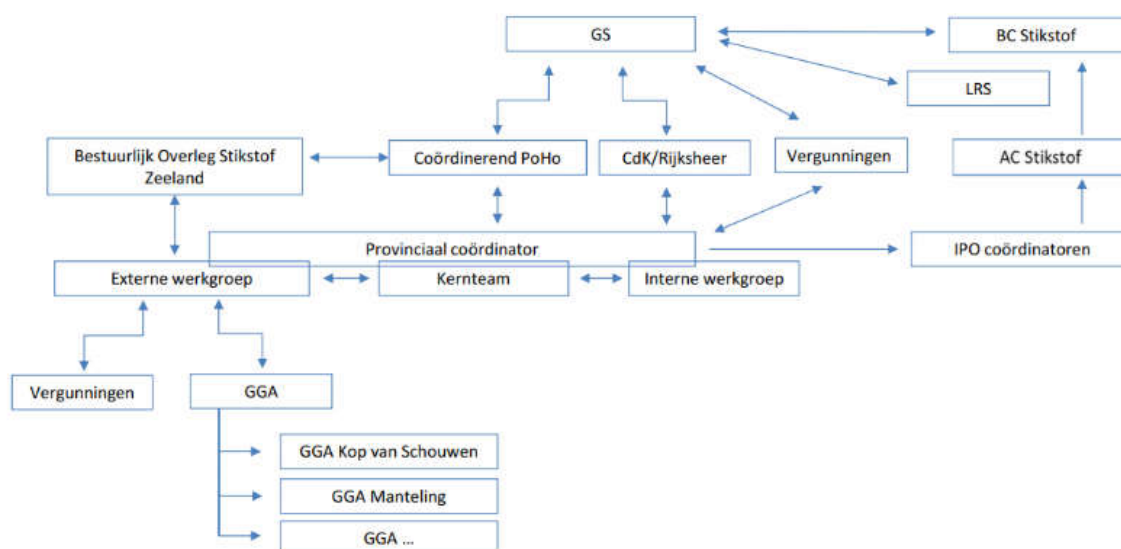
In 2020 start provincie Zeeland voor de duingebieden Kop van Schouwen, Manteling van Walcheren en Zwin dit onderzoek. Daarmee beogen we dat twee sporen op middellange termijn naar elkaar toe bewegen:

- Lange termijn: natuurdoelanalyse – gericht op robuuste natuur
- Korte termijn: maatregelen gebaseerd op KDW

Actie	Gewenst resultaat	Planning
Starten draagkrachtonderzoek N2000 duingebieden	Beter beeld van draagkracht N2000 gebieden	Start medio 2020
Inbreng in landelijke analyses	Landelijk beeld en verbetering doelstellingen	2021

Organisatie

Naar verwachting zal de stikstof problematiek een groot deel van de Zeeuwse samenleving raken. Het is voor het vinden van oplossingen daarom belangrijk dat alle betrokken partijen goed aangesloten zijn. Provincie Zeeland hanteert het uitgangspunt dat alle sectoren bijdragen aan het vinden en uitvoeren van de oplossingen. Daarom is er een organisatiestructuur opgezet waarin zowel bestuurlijk als ambtelijk alle organisaties vertegenwoordigd.

Vanwege de veelheid aan belangen heeft provincie Zeeland een coördinerend portefeuillehouder aangewezen binnen Gedeputeerde Staten. Ambtelijk is er een coördinator stikstof aangesteld. De portefeuillehouder is voorzitter van het bestuurlijk overleg stikstof Zeeland (BOSZ) en neemt deel aan de Bestuurlijke Commissie Stikstof van het IPO (BC Stikstof). In het BOSZ wordt op bestuurlijk niveau de voortgang besproken, knelpunten benoemd en wordt draagvlak gecreëerd voor oplossingen. Vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties geven hier hun advies aan de portefeuillehouder stikstof. Met het oog op de in dit document beschreven aanpak stikstof, zal

worden gezien of er gewerkt moet worden met een kleiner Bestuurlijk Overleg, en met aparte sectortafels. Dit om invulling te geven aan de sectorgerichte aanpak.

De coördinator stikstof trekt de externe werkgroep stikstof en de interne werkgroep stikstof. In de externe groep zitten op ambtelijk niveau de maatschappelijke organisaties. Hierin wordt zowel inhoudelijk meegedacht aan de oplossingen zoals de gebiedsgerichte aanpak als de landelijke bronmaatregelen als mede het toetsen op werkbaarheid van bijvoorbeeld vergunningverlening. Voor de gebiedsgerichte aanpakken worden projectgroepen met betrokkenen uit het desbetreffende gebied samengesteld, voor de Kop van Schouwen is reeds een projectgroep actief.

De interne werkgroep betreft een provinciale werkgroep, waarbij het doel is om alle opgaven, programma's en afdelingen te betrekken in de oplossingen. Alle organisatieonderdelen ondervinden immers effecten van de stikstof problematiek, en zijn daarmee ook onderdeel van de oplossingen.

Bij de aanpak stikstof is samenwerking op landelijk niveau van groot belang. Daarom hebben provincies besloten een aparte Bestuurlijke Commissie (BC) Stikstof in te stellen waar van elke provincie de coördinerend portefeuillehouder zitting in heeft. Ook ambtelijk is erdoor het IPO een commissie ingesteld (de AC) waarin de coördinatoren samen komen. Beide commissies komen voornamelijk wekelijks bij elkaar. Zeer frequent komen BC en de minister van LNV bij elkaar in het BO. Hier worden afspraken gemaakt over de landelijke aanpak stikstof.

Een aparte plek nemen de Commissarissen van de Koning in. Aan hen is door de minister van binnenlandse zaken gevraagd om toezicht te houden op voortgang en proces in hun provincie. Dit doen zij vanuit hun rol als Rijksheer. Periodiek (provincie Zeeland doet dit elk kwartaal) rapporteren ze aan de Landelijke Regietafel Stikstof (LRS) waar ministers en CdK's samen komen.

Middelen

Voor het uitvoeren van de afspraken uit het natuurpact (de herstelmaatregelen en ontwikkelopgave natuurnetwerk Zeeland) zijn middelen opgenomen in de huidige provinciale begroting. Ook de natuurmonitoring is daarin geborgd. Daarnaast draagt de provincie zorg voor cofinanciering POP3, waaronder ook maatregelen die bijdragen aan de stikstof problematiek zoals bodem of water maatregelen. Jaarlijks wordt ongeveer 1 miljoen euro hieraan besteed. Daarnaast beschikt de provincie Zeeland over een bedrag van 1,6 miljoen euro die eenmalig onder de PAS als extra bijdrage is toegekend om bronmaatregelen te nemen.

Voor de aanpak stikstof zijn in de huidige begroting verder geen middelen opgenomen. Met name de aanpak van bronmaatregelen en de gebiedsgerichte aanpak kunnen aanzienlijke financiële inspanningen vergen. Met het Rijk worden hierover afspraken gemaakt, maar duidelijk is dat het rijk een bijdrage van provincie verwacht bij in ieder geval het opkopen van veehouderijen. De hierboven genoemde eigen middelen zijn hierbij de zo genoemde hefboom middelen.

Naar verwachting is dit bij lange na niet toereikend om voldoende maatregelen te kunnen nemen. Afhankelijk van hoe rijksregelingen zullen uitpakken qua verdeling en co financiering, moet rekening worden gehouden met 5-10 miljoen euro per jaar voor bronmaatregelen en gebiedsgerichte aanpak, en daarnaast enkele 100.000 euro voor een goed monitoringsysteem gericht op stikstof depositie.

Via de reguliere begrotingscyclus zullen voorstellen hiertoe worden voorgelegd aan provinciale staten. Te beginnen bij de voorjaars nota 2020.

Bijlage: verdeling depositie per N2000 gebied

